

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 14 mars 1930 kl. 3 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om viss ändring i lagen om skogsaccis.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 55, av herr *Alströmer* m. fl. har hemställts, »att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i lag om skogsaccis den 28 september 1928, att §§ 6 och 14 samt ur § 16 tredje stycket orden: 'och skall om i kommun ingår mer än en församling eller mer än ett skoldistrikt särskilt angivas det rotvärde, som belöper på varje område, samt därå belöpande skogsaccis', må ur lagen utgå».

I lagen den 11 oktober 1912 om skogsaccis och om virkestaxering, vilken lag föregick nu gällande lag den 28 september 1928 om skogsaccis, stadgades, bland annat, att till den kommun, där skogen vore belägen, skulle erläggas skogsaccis med högst 2 procent av det avverkade virkets rotvärde. Till kommunen inflytande skogsaccismedel skulle avsättas till en särskild fond, skogsaccisfonden, vilken förvaltades av kommunalnämnden. Kommunalnämnden ålåg, att varje år, i sammanhang med uppgörandet av inkomstförslaget för kommunen, beräkna skogsaccisfondens behållning vid nästföljande års början, där sådan fond funnes, och den på grund av löpande årets taxering utgående skogsaccisen. Av sålunda tillgängliga medel finge enligt kommunalstämmans beslut såsom tillskott till täckande av sådana utgifter för nästföljande år för kommunala och kyrkliga ändamål, till vilka enligt gällande kommunalförfattningar medel eljest skulle beredas genom utdebitering på samtliga skattskyldiga, användas högst så stort belopp, att utdebiteringen för etthundra kronor till kommunen skattepliktig inkomst under nästföljande år komme att med en fjärdedel understiga utdebiteringen för samma inkomstbelopp under löpande året. Detta tillskott skulle användas till bestridande av utgifter, som kommunalstämman beslutat för det nästföljande året, i den mån tillskottet därtill försloge. Skulle tillskottet vara större än som erfordrades för täckande av nämnda utgifter, skulle överskottet avräknas på vad kyrkostämman beslutat till uttaxering under det nästföljande året.

Utskottet.
1912 års lagstiftning.

Skogsaccisen utgjorde enligt 1912 års lag en fullt fristående skatt, vilken så att säga föll utanför ramen för det för kommunerna eljest gällande skattesystemet.

*Gällande lag-
stiftning och
denmas till-
komst.*

Härutinnan skedde ändring genom 1928 års skattereform. I samband med denna reform kom repartitionstalet för växande skog vid den kommunala fastighetsbeskattningen att bestämmas lägre än för fastighet i övrigt, i det enligt kommunalskattelagen såsom underlag för fastighets-skatt skola påföras skattskyldig 6 skatteören för varje 100 kronor av jordbruksfastighets jordbruksvärde och 5 skatteören för varje 100 kronor av jordbruksfastighets tomt- och industrivärde men 4 skatteören för varje 100 kronor av jordbruksfastighets skogsvärde. Såsom kompensation för den minskning i den årliga fastighetsbeskattningen av växande skog, som sålunda ägt rum, har införts en ny skogsaccis, som tänkes i genomsnitt inbringa lika mycket, som kommunerna mista i fastighetsskatt genom att repartitionstalet för skogsvärde sänkts med två enheter. Genom denna reform åsyftades att överflytta en del av den kommunala beskattningen till den tidpunkt, då skogen avverkades. Den gamla skogsaccisen blev i samband härmed avskaffad. Den nya skogsaccisen kom dock i mycket att likna den gamla.

Lagen den 28 september 1928 om skogsaccis är uppdelad i tre kapitel, det första avseende skogsaccis till kommuner, d. v. s. enligt kommunalskattelagens terminologi de allmänna borgerliga primärkommunerna, det andra avseende skogsaccis till församlingar, skoldistrikt och fattigvårdssamhällen enligt 6 § lagen om fattigvården, och det tredje upptagande föreskrifter om taxering, debitering, uppbörd m. m.

I 1 kap. skogsaccislagen stadgas om beräkning av skogsaccis till *kommunen* och dess användning i huvudsak följande. Skogsaccis till kommunen skall utgå å det taxerade rotvärdet efter en skattesats, vilken för etthundra kronor utgör en fjärdedel av det belopp, som på en skattekrona i medeltal under de senast förflutna fem åren utdebiterats inom kommunen, skolande nämnda skattesats jämkas till närmast högre femtal ören. Har kommun för ett eller flera av dessa år åtnjutit understöd av skatteutjämningsmedel, skall skattesatsen beräknas med hänsyn till den lägre utdebitering, som skulle fastställts, därest kommunen tillgodokommet dylikt understöd upptagits i kommunens stat såsom inkomst. Skattesatsen fastställles på landet av kommunalstämma eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dessa samt i stad av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av allmän rådstuga. Skogsaccismedel, som inflyta till stad eller köping med egen kommunalförvaltning, äro i fråga om användningen likställda med andra kommunens skatte-medel. Skogsaccismedel, som inflyta till landskommun, skola avsättas till en skogsaccisfond, från vilken kommunen äger anvisa medel såsom tillskott till täckande av sådana utgifter för kommunen, till vilka enligt gällande författningar medel eljest

skolat beredas genom allmän kommunalskatt. Såsom sådant tillskott må under löpande året anvisas till användning för påföljande år högst så stort belopp, som motsvarar en tredjedel av fondens behållning den 1 september under löpande året och en tredjedel av den skogsaccis, som debiteras på grund av samma års taxering till skogsaccis. Tillskott, varom nu sagts, skall upptagas såsom inkomst i kommunens stat. Skogsaccisfonden skall särskilt förvaltas och redovisas. Till densamma skall föras jämväl ränta å fondens medel.

Vad därefter angår skogsaccis till församlingar m. fl., så stadgas härom i 2 kap., att skogsaccis skall utgå jämväl till församling, skoldistrikt och fattigvårdssamhälle, som avses i 6 § lagen om fattigvården. Rörande beräkning av skattesatsen så ock beträffande skogsaccismedlens användning skola de för kommunen givna regler äga motsvarande tillämpning. Skattesatsen bestämmes för församling och skoldistrikt av kyrkostämma och för särskilt fattigvårdssamhälle av fattigvårdsstämma.

Debitering av skogsaccis sker alltid gemensamt, oavsett om accisen utgår till kommun eller församling m. fl.

Vid skogsaccislagen äro fogade övergångsbestämmelser avseende särskilt behandlingen av skogsaccisfonder enligt äldre lagen samt användningen av skogsaccis enligt nya lagen, innan jämviktsläge uppnås i skogsaccisfonderna enligt denna lag.

I anslutning till dessa bestämmelser har även i förordningen den 16 december 1927 angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner införts ett stadgande av följande lydelse (4 § 5 mom.): »Vid beviljande av understöd skall Kungl. Maj:t till ledning vid bestämmande av skattesatsen för skogsaccis angiva huru stor del av understödet som skall anses tillkomma i kommunområdet ingående kommun, församling och skoldistrikt.»

De ändrade bestämmelserna rörande skogsaccis till olika slag av kommunala bildningar måste ses i samband med det förhållandet, att skogsaccisen kommit att få karaktären av kompensation för bortfallande fastighetsskatt till dessa kommunbildningar. 1921 års kommunalskatteskommitté, vars förslag till »skogsskatt» varit grundläggande för den nya lagstiftningen om skogsaccis, uttalade i detta avseende, bland annat:

»Vad — — — angår sättet för användningen av sålunda för ett visst år anvisade skogsskattemedel intager förslaget en annan ställning än nu gällande skogsaccislag. Någon företrädesrätt att tillgodogöra sig sådana skogsskattemedel vill nämligen förslaget icke tillägga den borgerliga kommunen. Den minskning i skattekrönor och därav följande högre utdebitering, som föranledes därav, att en del av skogsvärdet undandrages den årliga utdebiteringen, träffar den kyrkliga lika väl som den borgerliga kommunen, och den kompensation i skatt, som sedermera lämnas vid skogens avverkning, bör därför tillkomma dem båda. Vid sådant förhål-

lande synes det principiellt riktiga vara, att en var av dem får taga del i skogsskattemedlen efter den utdebitering, som inom dem förekommer.»

Kommittén föreslog emellertid en anordning, enligt vilken kommunen alltid skulle ensam uttaga all skogsaccis, vilken ävenledes alltid skulle på landet tillföras en gemensam fond, förvaltd av kommunalnämnden, och i stad tillfalla stadens budget. Kommunalnämnden skulle emellertid ur skogsaccisfonden till församlingar m. fl. anvisa på dem belöpande skogsaccismedel.

Ett genomförande i oförändrad form av kommunalskattekommitténs förslag i förevarande avseende ansågs emellertid ej böra ifrågakomma. Skälen härför hava av dåvarande chefen för finansdepartementet utförligt utvecklats vid anmälan av 1927 års förslag till lag om skogsaccis (prop. 105/1927, sid. 12), till vilket uttalande utskottet tillåter sig hänvisa. Rörande det förslag, som av departementschefen förordades och som av 1928 års riksdag i huvudsak antogs, yttrade departementschefen följande (prop. 105/1927, sid 14):

»Det sätt för lösande av berörda spörsmål, som jag för min del förordar, ligger mycket nära till hands; det innebär ett tillämpande på detta område av samma regler, som gälla beträffande kommunalutskylder i allmänhet, nämligen att varje kommunal bildning får själv besluta om sin egen utdebitering av skogsaccis, själv handhava sin accisfond och själv besluta om den omfattning, vari denna skall tagas i anspråk. Det kan ej bestridas, att detta system icke innebär uteslutande fördelar i förhållande till kommittéförslaget. Men det är otvivelaktigt rättvist, påtagligt enkelt och lättfattligt och innebär upprätthållande av den grundsatsen, att varje kommunal bildning skall handhava sin egen ekonomi. Det författningsmässiga uttrycket för den av mig förordade principen förefaller betydligt mera tilltalande än kommittéförslagets invecklade bestämmelser.»

Departementschefen framhöll, att den av honom föreslagna formella uppställningen av skogsaccislagen vore en följd av den sålunda intagna ståndpunkten, och fortsatte därefter:

»Beträffande utdebiteringsprocentens fastställande hade det kunnat ifrågasättas att lägga denna uppgift på kommunalnämnden, då det här gäller en ren uträkning. Emellertid har det syntts lämpligare att låta kommunalstämma respektive andra motsvarande representationer fatta beslut. Ty en felräkning kan ske, och i dylikt fall synes det vara av vikt, att laga kraft vinnes åt den uträknade siffran på grundval av ett verkligt beslut. Det kan visa sig praktiskt att fastställa utdebiteringssiffran redan tidigare än å hösten, t. ex. å ordinarie vårstämman, på det att laga kraft så tidigt som möjligt må vinnas åt siffran. Lagen lägger med sin formulering ej hinder i vägen för en dylik åtgärd.»

Motionen.

Såsom skäl för sin hemställan hava motionärerna anfört, bland annat, att 1928 års skogsaccislags bestämmelse om uppdelning av

skogsaccis å kommun, församling, skoldistrikt och fattigvårdssamhälle samt fördelning, fondering för olika kommunala enheter och beräkning av beloppen för de olika budgeterna vållade icke ringa svårigheter för de kommunala myndigheterna utan motsvarande praktisk nytta. En för kommunen gemensam fond, som förut enligt äldre lag funnits, ställd under kommunalnämndens förvaltning, vilken reviderades av de å kommunalstämma utsedda revisorerna, torde allt fortfarande vara en mera praktisk och lämplig form för fonderingen än ett splittrande på olika fonder av de i många fall små belopp, varom det här vore fråga, och för skattebetalarna kunde det icke medföra någon olikhet, om den skatt de erlade till kommunen ginge till den ena eller andra kommunala enhetens kassa. Däremot vunnas genom uttaxeringens och fonderingens verkställande för en kassa förenkling, och underlättades överskådligheten vid revisionen, helst som i många fall olika revisorer utsåges att granska kommunens, församlingens och skolans räkenskaper och förvaltning.

De i motionens hemställan föreslagna ändringarna i lagen om skogsaccis skulle otvivelaktigt komma att medföra ett avsteg från de grundsatser, varpå gällande skogsaccislagstiftning bygger. Med en dylik avfattning av lagbestämmelserna skulle nämligen all skogsaccis till församlingar, skoldistrikt och särskilda fattigvårdssamhällen enligt 6 § fattigvårdslagen helt bortfalla, utan att motsvarande ökning av skogsaccisen till den borgerliga kommunen komme till stånd. Då grundsatsen att skogsaccisen skall i stort sett utgöra en kompensation för minskningen av fastighetsskatten å skogsvärde bör bibehållas, kan utskottet icke förorda de sålunda föreslagna ändringarna i lagen om skogsaccis.

Däremot torde kunna ifrågasättas, huruvida det ej skulle vara möjligt att utan ändring av grundprinciperna för skogsaccisens beräkning för flertalet fall åstadkomma en sådan förenkling, som, enligt vad som framgår av motionärernas motivering, torde hava varit deras egentliga syfte. I de fall, där den borgerliga kommunen och församlingen sammanfalla och ej vare sig särskilt skoldistrikt eller särskilt fattigvårdssamhälle finnes, borde det enligt utskottets mening kunna ifrågakomma att låta skogsaccisen, beräknad såsom nu på grundval av såväl den borgerliga kommunens, som församlingens utdebitering av allmän kommunalskatt, tillfalla allenast den borgerliga kommunen. En dylik åtgärd skulle i stort sett icke medföra någon ändring i den sammanlagda utdebiteringen av allmän kommunalskatt utan allenast en förskjutning av utdebiteringsbehovet mellan den borgerliga kommunen och församlingen. En viss ojämnhet skulle dock uppkomma såtillvida, att gällande bestämmelser om lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet till svenska kyrkan samt hennes prästerskap och betjäning enligt lag den 16 oktober 1908 skulle medföra en större skattelindring åt dessa främmande trosbekännare än lagstiftaren avsett.

*Utskottets
yttrande.*

Följden av den ifrågasatta anordningen bleve nämligen, bland annat, en ökning av den kommunala inkomstskatten till de församlingar, som sammanfalla med kommuner, och då skattefriheten avser i stort sett halva denna skatt, skulle främmande trosbekännare i nu ifrågavarande församlingar, för så vitt tillgången på skogsaccismedel vore riklig, komma i ett förhållandevis gynnsamt läge. Saken kan även uttryckas så, att vissa främmande trosbekännare skulle erhålla en något för stor skattelindring, enär denna i själva verket avsåge även viss sådan skatt, som rätteligen skulle hava uttagits av den borgerliga kommunen.

Inom utskottet har uppgivits, att det är, då den nya skogsaccislagen hittills tillämpats, man ej allestädes ställt sig denna lags bestämmelser till efterrättelse utan låtit den borgerliga kommunen uttaga och behålla skogsaccisen i dess helhet. Anledningen härtill kan knappast vara någon annan än den, att man ansett skogsaccislagens bestämmelser medföra onödiga beräkningar och en mera komplicerad fondförvaltning än som egentligen är behövlig. Förenämnda oegentlighet beträffande främmande trosbekännare torde, om den i de åsyftade kommunerna ägt någon betydelse, knappast hava beaktats. Utskottet, som anser, att varje tillfälle till förenkling av beskattningsväsendet bör tillvaratagas, där detta utan åsidosättande av andra berättigade intressen kan ske, har ej kunnat undgå att taga intryck av nu berörda förhållande. Det är möjligt, att den antydda ojämnheten beträffande främmande trosbekännare ej är av den betydelse, att den bör hindra en önskvärd förenkling. I varje fall är det av vikt, att läget blir fullt klarlagt och att ej vid sidan av lagen en viss praxis vinner insteg, som lagstiftaren ej åsyftat. För detta ändamål erfordras en undersökning, som svårligen kan föranstaltas inom utskottet. På den grund förordar utskottet, att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om erforderlig utredning och förslag i ämnet. Detta förslag torde, såvitt utskottet kan bedöma, även böra innefatta bestämmelser om huru förfaras skall med de skogsaccismedel, som enligt 1928 års lagstiftning redan tillfallit församlingar. Ävenledes torde erfordras en ändring i förut anförda moment i förordningen om bidrag av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner.

Då det enligt utskottets förmenande är av vikt, att berörda förhållanden snarast klarläggas, och svårigheterna vid en eventuell övergång till nya bestämmelser torde bliva större vid ett dröjsmål, är det önskvärt, att ifrågavarande utredning och förslag föreläggas 1931 års riksdag.

Med stöd av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av förevarande motion II:55 av herr Alströmer m. fl., i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville, med beaktande av vad utskottet i detta betänkande anført, för-

anstalta om skyndsam utredning, i vad mån rätt att uttaga skogsaccis må kunna förbehållas den borgerliga kommunen, samt för 1931 års riksdag framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 14 mars 1930.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Johan Nilsson i Kristianstad, Bärge, Bergman, Kristensson, Leander, Jönsson i Slätåker, Jönsson i Boa, Johansson i Arkösund, Bengtsson i Kullen, Hamrin, Björklund, Wahlmark, Åström, Forssberg, Andersson i Boda, Lithander, Ericson i Boxholm, Andersson i Katrineholm, Heiding och Svedberg.
